

Załącznik
do Uchwały nr XLVI/588/2022
Rady Gminy Szczecinek
z dnia 29 marca 2022 r.

Program osłonowy
wsparcia seniorów z terenu Gminy Szczecinek
w ramach Programu
„Korpus Wsparcia Seniorów”
na rok 2022

Moduł II

Szczecinek 2022

Spis treści

Wstęp.....	2
Zgodność z obowiązującymi przepisami	3
Ocena sytuacji warunkująca realizację programu	4
Cele Programu.....	5
Zasady realizacji programu	6
Podmioty realizujące program.....	7
Finansowanie programu	7
Podsumowanie	8

Wstęp

Społeczeństwo polskie staje obecnie przed wyzwaniem wynikającym z zmian w strukturze demograficznej ludności. Jednym z głównych zjawisk wynikającym z przemian demograficznych jest wzrastająca liczba osób starszych. W związku ze starzeniem się społeczeństwa polskiego grupą, której należy się szczególne wsparcie, są osoby starsze.

Polityka społeczna wobec osób starszych stanowi jeden z priorytetów realizowanej polityki publicznej, który zakłada podnoszenie jakości życia seniorów poprzez umożliwienie im pozostawania jak najdłużej samodzielnymi i aktywnymi oraz zapewnienie bezpieczeństwa oznaczającego poczucie wolności od ubóstwa, a także wolność od niepokoju o własne bezpieczeństwo zdrowotne, psychiczne i fizyczne we wszystkich wymiarach życia społecznego osoby starszej.

Program „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2022 jest właśnie odpowiedzią na wyzwania, jakie stawiają przed samorządami zachodzące procesy demograficzne. Jest on także elementem polityki społecznej państwa w zakresie wsparcia działań na rzecz seniorów niesamodzielnymi ze względu na wiek oraz stan zdrowia oraz odpowiedzią na ich potrzeby w zakresie ochrony przed zakażeniem COVID-19, w związku z utrzymującym się na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanem epidemii. Program powyższy składa się z dwóch modułów:

- Moduł I, angażujący do jego realizacji wolontariuszy, w tym również działaczy środowisk młodzieżowych i obywatelskich, świadczących codzienną pomoc osobom potrzebującym wsparcia,
- Moduł II, mający na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez dostęp do tzw. „opieki na odległość”.

Gmina Szczecinek przystępuje do realizacji Modułu II w/w Programu.

Wsparciem w ramach niniejszego programu osłonowego objęci zostaną seniorzy w wieku 65 lat i więcej mieszkający na terenie gminy Szczecinek, którzy mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzący samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkający z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia. Wdrożenie systemu „opieki na odległość” oraz wykorzystanie innowacyjnych technologii w tym zakresie może być dużym wsparciem i jest zalecanym przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej rozwiązaniem, które jak wynika z rozeznanych potrzeb wśród mieszkańców, przeprowadzonej diagnozy i analizy danych zastanych - wpisuje się w kierunki prognozowanych zmian określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szczecinek na lata 2018 – 2027.

Rozdział I

Zgodność z obowiązującymi przepisami

Gminny program osłonowy odpowiada na zdefiniowane wyżej problemy i wpisuje się w główny cel polityki senioralnej kraju, a ponadto pozostaje w zgodności z następującymi dokumentami:

- **Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.** (Dz. U. z 1997r., Nr 78, poz. 483) – w zakresie art. 68 ust. 3, który stanowi, że władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom ciężarnym, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku,

- **uchwałą nr 161 Rady Ministrów z dnia 26 października 2018 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ** (MP z 2018 r., poz. 1169) - w obszarze bezpieczeństwo, poprzez tworzenie warunków dla jak najdłuższego utrzymywania dobrego stanu zdrowia i autonomii, cel priorytetowy nr 5 – zastosowanie nowych technologii w opiece nad osobami starszymi i kompleksowe monitorowanie ich poziomu zdrowia, np. poprzez rozwój telemedycyny i teleopieki,

- **Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030** – w zakresie celu kierunkowego 1.1. – wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny, który zakłada m. in. zapewnienie niezbędnej opieki osobom starszym,

- **Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Szczecińskim na lata 2016-2023** - w obrębie celu strategicznego 1. zaplanowano kierunki działania zakładające identyfikowanie zagrożeń negatywnymi zjawiskami społecznymi, m.in. bezrobocia, ubóstwa i uzależnień, **rozszerzenie oferty usług na rzecz osób starszych**, bezrobotnych, bezdomnych, uzależnionych i zagrożonych ubóstwem oraz innych grup społecznych zgodnie z występującymi potrzebami, zintegrowanie działań samorządów lokalnych oraz organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej i zapobiegania wykluczeniu społecznemu, wsparcie usamodzielnianych wychowanków zastępczych form opieki – rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, schronisk dla nieletnich, a także zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar przemocy w rodzinie,

- **Strategią Rozwoju Gminy Szczecinek na lata 2016-2025** – w obrębie celu strategicznego nr 1 poprzez rozszerzenie działań wspierających osoby wykluczone społecznie (przez wspieranie osób zagrożonych i wykluczonych oraz inicjowanie programów mających na celu aktywizację społeczną osób starszych i niepełnosprawnych),

- **ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej** (Dz. U. z 2021 r., p[oz. 1268 ze zm.) w zakresie art.17 ust. 2 pkt 4, który stanowi, że do zadań własnych gminy należy podejmowanie innych zadań z zakresu *pomocy społecznej* wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,

- **ustawą z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie gminnym** (Dz. U. z 2011 r., poz. 1372 ze zm.),

- **ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie** (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057 ze zm.),

- **Programem rządowym „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2022** opracowany przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej.

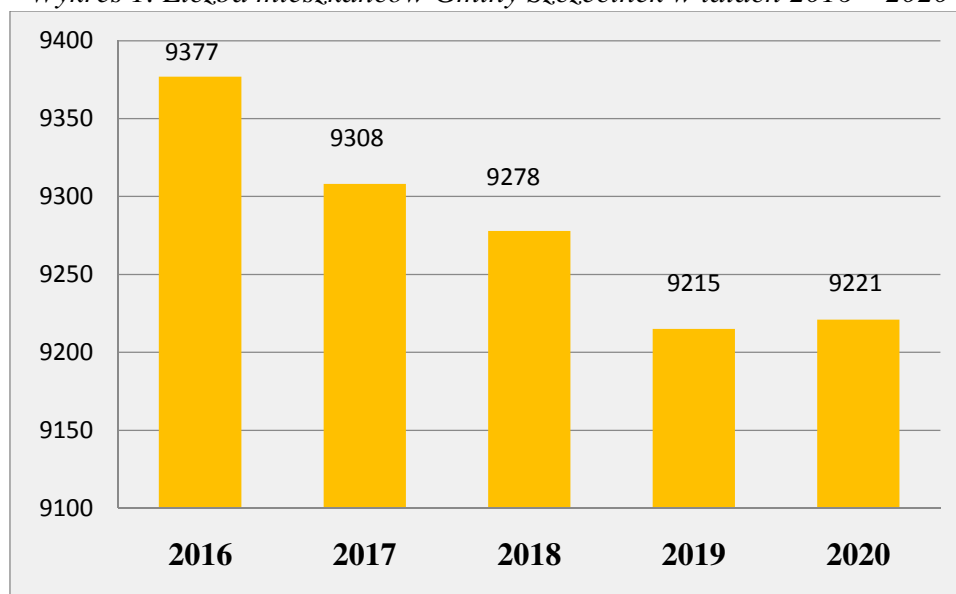
Rozdział II

Ocena sytuacji warunkująca realizację programu

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwi dokonania analizy wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Szczecinek wg. stanu na dzień 31.12.2020 r. zamieszkiwało 9 221 osób. Na przestrzeni ostatnich lat (poza rokiem 2020) liczba mieszkańców systematycznie się zmniejszała, co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Szczecinek w latach 2016 – 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <https://bdl.stat.gov.pl>

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych (87) a liczbą zgonów (96) w Gminie Szczecinek jest ujemny i wynosi -9 (stan na koniec 2020 r.), co odpowiada przyrostowi naturalnemu -0,97 na 1000 mieszkańców. Jest to wartość znacznie mniejsza w porównaniu do wartości w całej Polsce, która wynosi -3,18 oraz w odniesieniu do wartości w województwie zachodniopomorskim (-4,31).

Na przestrzeni lat 2016 – 2020 (z wyjątkiem roku 2020) przyrost naturalny w Gminie Szczecinek był dodatni, jednakże od 2020 r. można zauważyć, że rozpoczyna się tendencja ujemnego przyrostu. W 2016 r. kształtował się na poziomie 31, natomiast w 2020 roku -9.

Struktura ludności w Gminie Szczecinek według ekonomicznych grup wieku w 2020 r.

przedstawia się następująco:

- 18,7% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym – 15 lat i mniej;
- 63,3% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 16-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 16-64;
- **18% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet).**

Na przestrzeni lat 2016-2020 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym, natomiast maleje odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie Szczecinek prezentuje się nieco odmiennie od wskaźników w całym kraju. W Polsce jest to 18,2% osób w wieku przedprodukcyjnym, a więc nieco mniej, 59,5% w wieku produkcyjnym – również mniej oraz 22,3% w wieku poprodukcyjnym, co oznacza, że udział osób starszych jest większy niż w Gminie Szczecinek. Jeśli chodzi o wartości dla województwa zachodniopomorskiego, także możemy zauważyć pewne różnice. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym (17,2%) i produkcyjnym jest w całym województwie mniejszy, a w wieku poprodukcyjnym – większy (23,2%).

Częściowej odpowiedzi na temat liczby potencjalnych uczestników programu osłonowego dają dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w postaci liczby osób korzystających ze wsparcia w formie usług opiekuńczych oraz uczestników programu Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej. Założeniem jest pozyskanie dofinansowania do zakupu 200 opasek bezpieczeństwa wraz z usługą teleopieki 24/7.

W zależności od reakcji na ogłoszenie na temat zamiaru udziału w Programie rządowym „Korpus Wsparcia Seniorów”, które zostało zamieszczone w portalach społecznościowych, na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Urzędu Gminy, grupa ta może zostać zwiększona. Ograniczeniem na pewno będzie kwota środków finansowych pozyskanych na realizację Programu – Moduł II, tj. na zakup teleopasek wraz z kartą SIM oraz usługą teleopieki, a także na pokrycie wydatków kwalifikowalnych realizacji Programu.

Zapis art. 25 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej daje możliwość zlecenia realizacji zadania organizacji pozarządowej.

Rozdział III **Cele Programu**

Głównym celem programu osłonowego jest poprawa bezpieczeństwa oraz możliwość samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych poprzez zwiększenie dostępu do tzw. „opieki na odległość”, która jest nowoczesną formą sprawowania opieki nad osobami starszymi, chorymi, po przebytych zabiegach medycznych, z niepełnosprawnościami, czasowo lub na stałe wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. To idealne rozwiązanie, szczególnie dla osób samotnych, zarówno tych

niepotrzebujących usług całodobowych i niekorzystających na co dzień z usług opiekuńczych czy specjalistycznych usług opiekuńczych, jak i tych objętych wsparciem w postaci usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych.

„Opieka na odległość” gwarantuje szeroko pojęty system bieżącego monitorowania stanu seniora w miejscu jego zamieszkania oraz pozwala na natychmiastową reakcję w sytuacji zagrożenia jego zdrowia lub życia, powiadomienia właściwych służb i udzielenia możliwie najszybszej pomocy, w tym pomocy medycznej, w ramach świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych.

Coraz częściej seniorzy rezygnują lub ograniczają wychodzenie z domu, rezygnują z dłuższych spacerów czy spotkań towarzyskich z obawy o to, że w sytuacji zagrożenia nie otrzymają na czas odpowiedniej pomocy. Obecnie panująca w Polsce sytuacja związana ze stanem epidemii spowodowanej COVID-19 potęguje to przekonanie. Poczucie bezpieczeństwa, jakie daje posiadanie urządzenia zapewniającego e-opiekę zwiększa szanse seniorów na podtrzymanie aktywności społecznej.

Narastające zjawisko starzenia się społeczeństw wymaga podejmowania odpowiednich działań na rzecz osób starszych. Rozwój technologiczny wkracza również w sferę usług świadczonych na rzecz tych osób.

Program osłonowy zakłada wykorzystanie nowych technologii, w tym m.in. dostęp do nowych narzędzi wspomagających opiekę nad seniorami. Daje to możliwość m.in. monitorowania samopoczucia osób starszych przez ich bliskich, nawet jeśli przebywają oni w odległym miejscu. Dzięki „opiece na odległość” osoby starsze czują się bezpieczniej, mogą być bardziej samodzielne, a w razie potrzeby szybko powiadomić bliską osobę lub służby ratunkowe o kryzysowej sytuacji, w jakiej się znalazły.

Mając powyższe na względzie, niniejszy Program uzupełni i rozszerzy działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie realizacji zadań obowiązkowych gminy na rzecz osób starszych. Pomoc w tej formie skierowana będzie do osób, które z uwagi na chorobę, niepełnosprawność, wiek, ograniczoną mobilność lub inne obiektywne trudności wymagają wsparcia w formie opaski bezpieczeństwa, a równocześnie nie są w stanie samodzielnie zabezpieczyć sobie oprzyrządowania niezbędnego do realizacji tej usługi.

Rozdział IV

Zasady realizacji programu

Do realizacji programu osłonowego zostaną wykorzystane zasoby kadrowe i instytucjonalne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczecinku a realizacja działań zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zostanie zlecona organizacji pozarządowej. Wykonawca usługi wyłoniony zostanie na podstawie przesłanych do Ośrodka ofert, biorąc pod uwagę zaproponowane koszty obsługi zadania (koszty teleopasek wraz z kartą SIM i usługą teleopieki), kompleksowość i jakość oferowanej usługi oraz obowiązujący w Ośrodku Regulamin Zamówień Publicznych.

Informacja o możliwości skorzystania z programu osłonowego zostanie ogłoszona na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Urzędu Gminy, w mediach społecznościowych, oraz na tablicach ogłoszeń w sołectwach.

Kwalifikowanie do udziału w programie następować będzie na podstawie wniosku/oświadczenia złożonego przez osobę zainteresowaną wsparciem, którego treść opracowana zostanie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Zgodnie z założeniami Program ma być realizowany do 31.12.2022 r.

Rozdział V

Podmioty realizujące program

Podmiotem koordynującym, monitorującym i nadzorującym realizację Programu będzie Wójt Gminy Szczecinek a za realizację programu odpowiedzialny będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku.

Do zadań Wójta należy:

- koordynacja, monitorowanie oraz nadzór nad realizacją Programu w gminie,
- rozeznanie potrzeb seniorów w wieku 65 lat i więcej gminie,
- złożenie do wojewody, za pośrednictwem CAS wniosku o środki na realizację Programu.

Do zadań Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczecinku należy:

- zaplanowanie wysokości środków finansowych na realizację Programu,
- wyznaczenie koordynatora Programu,
- diagnoza środowisk będących adresatami Programu,
- przyznawanie i rozliczanie udzielonej pomocy w formie opasek bezpieczeństwa,
- przekazanie Wojewodzie, Wójtowi i Radzie Gminy Szczecinek sprawozdania z realizacji programu,
- wypełnianie obowiązku informacyjnego, zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowane lub dofinansowane z budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 953).

Rozdział VI

Finansowanie programu

Program w całości będzie finansowany ze środków pochodzących z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, utworzonego na podstawie art. 65 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.), po uprzednim przyjęciu

niniejszego programu. Środki, o których mowa powyżej, przekazuje wojewoda, na podstawie złożonego przez gminę wniosku o zasilenie rachunku.

Rozdział VII

Podsumowanie

Starzenie się społeczeństwa jest powszechnym problemem w skali całego kraju i dotyczy również Gminy Szczecinek. Odsetek osób w wieku 65+ w Gminie Szczecinek wynosi ok. 15% wszystkich mieszkańców. Biorąc pod uwagę prognozy demograficzne, liczba osób starszych będzie ulegać zwiększeniu. Dlatego istotne jest podejmowanie działań mających na celu zwiększanie dostępu do usług społecznych dla tej właśnie grupy. W gminie wzrasta zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze dedykowane osobom starszym, potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu a zachowanie aktywności – fizycznej, intelektualnej, ale również społecznej – jest niezwykle ważne dla utrzymania sprawności w starszym wieku i czerpania radości z życia.

Starzejąca się populacja stawia przed społecznością regionu wyzwania związane z koniecznością zabezpieczenia opieki nad rosnącą liczbą niesamodzielnych osób starszych, które potrzebują wsparcia i pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Zauważalna jest potrzeba przystosowania systemu opieki do zmian, jakie zachodzą w populacji Gminy Szczecinek.

Na organach władzy samorządowej spoczywa odpowiedzialność wsparcia przede wszystkim osób chorych, niepełnosprawnych, w wieku poprodukcyjnym oraz osób samotnych.

Wdrożenie programu osłonowego pozwoli na zwiększenie poziomu bezpiecznego funkcjonowania osób starszych w ich miejscu zamieszkania. Ponadto zaopatrzenie seniorów w opaski bezpieczeństwa umożliwi im uzyskanie szybkiej pomocy w sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia poprzez bezpośrednie połączenie z teleopieką lub numerem 112. Stały monitoring danych z opaski pozwoli na podjęcie działań już po uzyskaniu niepokojących odczytów oraz niezwłoczne powiadomienie odpowiednich służb ratunkowych. Posiadanie przez seniora opaski dodatkowo wzmocni u niego poczucie bezpieczeństwa, poprawi kondycję psychiczną, a także zwiększy jego aktywność fizyczną i towarzyską.

Realizacja programu stanowić będzie reakcję na problemy „starzejącego” się społeczeństwa naszej gminy. Będzie to także krok ku dalszemu rozwojowi tego rodzaju programów, który umożliwi systematyczne prowadzenie i pogłębianie diagnozy problemów osób starszych. Ponadto program wpisuje się w kierunki prognozowanych zmian określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szczecinek na lata 2018 – 2027.